

Kentsel Yaşam Kalitesi Açısından Çocuk Parkları ve Alanları (Betimsel Bir Çalışma)

Bilgehan PEPE^{1A}, Demet SEVEN^{1B}

¹*İstanbul Gelişim Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Engellilerde Egzersiz ve Spor Bilimleri Bölümü, İstanbul/TÜRKİYE*
Address Correspondence to Bilgehan PEPE: e-mail: bigehanpepe1997@gmail.com

A: Orcid ID: 0000-0003-3786-4227- B: Orcid ID: 0000-0002-4407-8825

Özet

Sanayileşmeyle birlikte başlayan şehir hayatı, peşinde köyden kente hızlı bir nüfus göçüne neden olmuştur. Bu göç şehirlerde bireylerin fiziksel, sosyal ve ruhsal ihtiyaçları göz önünde bulundurulmadan plansız yerleşim yerlerine neden olmuştur. Günümüzde de artan nüfus oranı ve yanlış kullanılan teknolojik imkanlar insanların yaşamını olumsuz etkilemeye başlamıştır. Artık büyük kentler insanların, özellikle de bugünün çocukları ve geleceğin büyükleri olacak olan çocukların yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkiler duruma gelmiştir. Bu etkileri en aza indirmek ya da gidermeye yönelik otoriteler şehirlerde insanların serbest zamanlarında tüm yaş gurubunun yaşam kalitesini arttırmaya yönelik çeşitli aktiviteler ve uğraşlar yapmaları için park ve alanları yapmışlardır. Bu çalışmada kentsel yaşam kalitesi açısından çocuk parkları ve alanlarının betimsel olarak araştırılarak incelenmesi ve tartışılması amaçlanmıştır. Araştırma nitel bir araştırma olup, veriler konu ile ilgili literatür taraması ile elde edilmiştir. Glaser (1978)'e göre "nitel çalışma; gözlem, görüşme ve literatür analizi gibi veri toplama yöntemleri kullanılarak, algı veya olayın gerçek ortamında en doğal haliyle irdelenmesini sağlayan çalışma biçimidir." Durum çalışmalarında ise en önemli özellik bir ya da birden fazla durumun derinlemesine incelenerek analiz edilmesidir. Durum analizi görüşmeler, yazılı kaynaklar, anketler veya gözlemlerle yapılabilir" (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Konu hakkında elde edilen veriler irdelenip tasniflendikten sonra belli başlıklar altında yazılarak tartışılmıştır. Sonuç olarak, kentlerde bulunan çocuk parkları ve alanları toplumların her yaş gurubu için özellikle de çocukların fiziksel, sosyal, psikolojik ve zihinsel ve bilişsel gelişimlerine olumlu katkıları bulunmakta ve onların kentsel yaşam kalitelerini desteklediğini söyleyebiliriz. Bu bağlamda kentlerde yaşayan bireyler için çocuk parkları ve alanları kentsel yaşam kalitesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Yaşam Kalitesi, Çocuk Parkları, Alanlar

Children's Park and Areas in Terms of Urban Quality of Life (A Descriptive Study)

Abstract

The city life, which started with industrialization, caused a rapid population migration from the village to the city. This migration has led to unplanned settlements in cities without considering the physical, social and spiritual needs of individuals. Today, the increasing population rate and misused technological opportunities have begun to affect people's lives negatively. Now, big cities have negatively affected the quality of life of people, especially the children of today and those who will be adults of the future. In order to minimize or eliminate these effects, the

authorities have built parks and areas in the cities for people to do various activities and pursuits in their free time to increase the quality of life of all age groups. In this study, it is aimed to investigate and discuss the children's parks and their areas descriptively in terms of urban life quality. The research is qualitative research, and the data were obtained through a literature review on the subject. According to Glaser (1978), "qualitative study; It is a way of working that enables the perception or event to be examined in its most natural way in its real environment by using data collection methods such as observation, interview and literature analysis." In case studies, the most important feature is the in-depth analysis of one or more cases. Situation analysis can be done with interviews, written sources, surveys or observations" (Yıldırım & Şimşek, 2016). After the data obtained on the subject were examined and classified, they were discussed under certain headings. As a result, we can say that playgrounds and areas in cities have positive contributions to the physical, social, psychological and mental and cognitive development of societies for all age groups and support their urban quality of life. In this context, for individuals living in cities, playgrounds and areas are important in terms of urban life quality.

Keywords: City, Quality of Life, Playgrounds, Areas

GİRİŞ

Günümüz modern endüstri toplumlarında sanayileşmeyle birlikte meydana gelen çarpık kentleşme birçok sorunu da meydana getirmiştir. Bu sorunların en başında köyden kente göç nedeni ile nüfus artışı, buna bağlı olarak yerleşim sorunu, hava ve gürültü kirliliği, bedensel hareketsizlik bireylerde özellikle çocuklarda fiziksel ve psiko-sosyal yönden baş gösteren sağlık sorunları gelmektedir. Bu durum tüm bireylerin ve özellikle de çocukların yaşam kalitelerini olumsuz yönde etkilemektedir.

Yaşam kalitesi, bireylerin içinde yaşadığı sosyokültürel yapı ve değerler sistemi, amaçları, beklentileri, standartları ve endişeleri açısından yaşamdaki durumuna yönelik algısı olarak tanımlanmaktadır (Belek,1998).

Yaşam kalitesi birçok durumdan etkilenmektedir. Bunlar; duygusal refah, kişilerarası ilişkiler, maddi refah, kişisel gelişim, fiziksel refah, bireyin kendi kaderini tayin etme özgürlüğü, sosyal haklar ve kişisel haklardır (Schalock ve Verdugo, 2002; Schalock, 2004).

Bir toplumda yaşam süren her bireyin yaşı, cinsiyeti, eğitim durumu, ekonomik yapısı, doğup büyüdüğü ortamı ve sağlık durumu onların yaşam kalitelerinde farklılıklar yaratan unsurlar olarak görülmektedir. Toplumlar içerisinde önemli bir yere sahip olan ve toplumun gelecek nesillerini oluşturan çocuklarda da yaşam kalitesi diğer yetişkinlere göre farklılık göstermektedir. Çocukların her yönden iyi yetişmeleri için yaşam kalitelerinin iyi olması önem arz etmektedir. Bu nedenle dünya otoriteleri, kurum ve kuruluşları çocuklara yönelik birçok yapıcı kararlar alarak yürürlüğe soktukları görülmektedir.

UNICEF (UNESCO) ve IPA (International Play Association) 1959 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yasasına bağlantılı olarak yayınladığı çocuk hakları bildirgesi 7. maddesinde "çocuğa eğitimde olduğu gibi, oyun oynamada da tam fırsat tanınmalıdır; toplum ve kamusal otorite bu hakkı yerine getirmeye çalışmalıdır." 20 Kasım 1989 tarihinde Birleşmiş Milletler Kongresi tarafından yenilenen Çocuk Hakları Bildirgesi 31. maddesinde çocukların boş zaman geçirmeye, dinlenmeye, yaşlarına uygun olarak oyun oynamaya ve kültürel ve sanatsal etkinliklere katılma haklarının olduğu vurgulanmaktadır (Uriel ve ark 1994). (Paris, 1969 ve Milano1975) Hükümetler ve yerel yönetimler, yollar ve parklar inşa etmeye olduğu kadar çocuğun okul dışı yaşamının koşullarını hazırlamaya da ciddiyle bakılması, Dünya Çocuk yılı nedeniyle 1977 yılında açıklanan çocuk oyun hakları Malta deklarasyonunda, oyunun beslenme, sağlık, barınma ve eğitimin yanında her çocuğun gelişim potansiyeli için yaşamsal öneminin olduğu belirtilmektedir (Heseltine ve Holborn,1987). Uluslararası düzeyde alınan bu kararlar tüm dünya çocuklarının evrensel yasalarla oyun hakkına sahip olduklarını göstermektedir.

Sosyal bir varlık olan her yaş insan için, özellikle de çocuklar için şehir hayatında parklar ve çocuk oyun alanları, onların serbest zamanlarında, hafta sonu tatillerinde dinlenmeleri ve istedikleri bir etkinlik faaliyetinde bulunmaları onların yaşam kaliteleri için önemli mekân ve alanlardır. (Tanrıverdi,1987), parkları; "kentlinin çeşitli semtlerine ve çevresine yapılmış sakinlerine aktif ve pasif eğlence ve dinlenme ortamı sağlayan, ölçülü, dengeli ve güzel kompozisyon oluşturmuş sosyal yeşil alanlardır" diye

tanımlamaktadır.(Thompson,2002), ise parkları, oyun mekanları ve spor alanlarını da bünyesinde barındırması, kentte daha geniş alan kaplaması ve yapay veya doğal bitki örtüsüyle kent içerisinde ekolojik çeşitliliği desteklemesi nedeniyle kentsel açık alan planlamasının temel öğelerinden biri olarak tanımlanmaktadır.

Teknolojinin hızla gelişmesi, yaşamımızın her aşamasına girmesi insanları dört duvar arasına kapatmıştır. Özellikle de gelişme çağındaki çocuklar teknolojik alet başında vakitlerini geçirmektedir. Kentsel yaşamda büyüyen çocukların belli bir alanda ve sınırlarda geçen günleri onların yaşam kalitelerini etkilemektedir. Halbuki özellikle çocuklara kendilerini fiziksel, bilişsel, sosyal ve psikolojik yönlerden geliştirebilecekleri farklı imkanlar ve ortamlar sunulmalıdır. Çocukların yaşam kaliteleri açısından çocuk park ve oyun alanları onlar için vazgeçilmez yerlerdir.

Kentsel yaşamda çocuk oyun alanları, parkları, yeşil alanlar semt sahalarının bir yerde bulunması da yeterli sayılmaz. Önemli olan bu yerlerin yerleşim yerlerine yakınlığı ve uzaklığı, güvenliği, donanım çeşitliliğinin her yaşa hitap etmesi ve insanların fizyolojik, psikolojik, sosyolojik, duygusal yönden gelişmelerini sağlayan donanımlara sahip olmasıdır.

Günümüzde kentsel yaşam kalitesi açısından önemli olan çocuk parkları ve alanlarının yapımı genel olarak belediyelere ve yerel yönetimlere bırakılmıştır. Bu çalışmada konu kapsamında literatür taraması yapılarak kentsel yaşam kalitesi açısından çocuk parklarının yeri, önemli ve çocuklara yönelik kazanımları irdelenmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışma çocuk parkları ve alanlarının kentsel yaşam kalitesi için önemini vurgulanması ve parkların ve alanların nasıl olması gerektiği yönünde yol göstermesi açısından önemlidir.

Yaşam Kalitesi

Yaşam kalitesi genellikle mutluluk ile aynı anlama gelen bir kavram olarak görülmeyle birlikte, bireylerin ruhsal, fiziksel ve sosyal iyilik halini temsil eder ve gün içerisindeki etkinlikleri devam ettirebilme düzeyidir. Aynı zamanda hastalıkların ve görevlerin kontrol seviyesiyle meydana gelen hasta doyumunu olarak tanımlanmaktadır (Aydemir, 2017). Yaşam kalitesi; "iyilik halinin bir derecesi" ve "bireyin hayatının tamamıyla iyiye doğru gittiğini hissettiği, kişisel duygu" olarak da değerlendirilmektedir (Aygençel ve Öztürk, 2001).

Bu bağlamda bir bireyin yaşam kalitesi değerlendirilirken bireye çeşitli durumlarda kendi

yaşamı ile ilgili ne hissettiği sorulmakta ve birey tüm özellikleriyle bir bütün olarak ele almaktadır (Phipps Dunavant ve ark. 1999).

Kaliteli bir yaşam arayışı, bireylerin doğumu ve ölümü arasında, en haklı arzu ve isteklerinden bir tanesidir. İyi bir yaşam kalitesi bireyden bireye, kültürden kültüre değişimin yanında, yaşam kalitesi kavramına araştırmacılar özde aynı olmakla birlikte bazı benzer yanları olan türlü yorumlarda bulunmuşlardır (Vatansever ve ark., 2015). Dünya sağlık örgütü yaşam kalitesi kavramını "bireylerin kendi beklentilerine, standartlarına, amaçlarına ve çıkarlarına göre bir kültür sisteminde kendi yaşamını sürdürmesi" şeklinde açıklamıştır. Burada önemli olan ise, yaşam kalitesi amaçlarına ulaşabilmek için esas olan standartların dışarıdan dayatılmaması, bireyin yaşamını tamamıyla kendisinin değerlendirip, bunun sürdürülebilmesidir (Bilir ve ark., 2005).

Çocuk ve Oyun

Çocuk için vazgeçilmez bir yaşam biçimi olan oyun kavramının bakış açılarına göre çok yönlü tanımları yapılmıştır. Uzun zaman oyuna gereksiz ve önemsiz bir gözle bakılması, oyunun yalnızca bir eğlence aracı olarak görülmesi, çocuk için çok önemli olduğunun göz ardı edilmesi oyuna gereken önemin verilmesini geciktirmiştir. Oysaki çocuk oyunla oynarken fiziksel ve fizyolojik, zihinsel ve bilişsel, psikososyal yönlerden kendini geliştirir.

Oyun, çocuğun duyduklarını, gördüklerini sınavıp, denediği ve pekiştirdiği bir deney alanı olarak tanımlanır. Oyun geçmiş ile bağlantı kurar, gelecek için de bir kaynak oluşturur. Aynı zamanda oyun, yaratma, deneyim kazanma, iletişim kurma ve yetişkinliğe hazırlanma aracıdır. Oyun özgürce ve kendiliğinden yapılan, haz veren, mutluluk kaynağı olan, çocuğun gelişimini destekleyen ve eğlendiren, yorgunluk ve sıkıntılardan kurtarabilen etkinlikler şeklinde tanımlanır (Aral ve Ark,2001).

Oyun, belli bir amaca yönelik olarak, fiziksel ve zihinsel yeteneklerle belirli bir yer ve zaman içerisinde, kendine özgü kurallarla yapılan, sosyal uyumu, zekâ ve beceriyi geliştiren aynı zamanda eğlendiren etkinliklerdir (Tuncer,1999).

En geniş anlamıyla oyun, belli bir amaca yönelik olmayan, kurallı ya da kuralsız olarak gerçekleştirilen, her durumda çocuğun isteyerek ve hoşlanarak yer aldığı, fiziksel, bilişsel, dil, duygusal ve sosyal gelişimin temeli olan gerçek hayatın bir parçası ve çocuk için en etkin öğrenme süreci olarak tanımlanır (Aral ve Ark,2001).

Oyun çocuğun tüm gelişimi boyunca göz önünde tutulması gereken bir olgudur. Çocuk oyun içinde bedensel yeteneklerini geliştirir. Hareket ve davranış olgunluğu kazanır. Kendi olanaklarını kavram yeteneklerini öğrenir. Enerjisini kullanmayı gücü yönlendirmeyi, dikkatini bir konu üzerinde toplamayı, eşyaya egemen olmayı ve kullanmayı öğrenir.

Çocuk oyun içinde çevresiyle fiziki ve duygusal ilişki kurar, sosyal yönünü geliştirme imkânı bulur. Başkalarını taklit ederek davranışlarını olgunlaştırır, yeni beceriler kazanır. Yenmeyi, yenilmeyi, bir mücadeleyi sürdürmeyi, uzlaşmayı, barışmayı, yardımlaşmayı, birlikte yapmayı, yarışmayı, rekabeti öğrenir. Egoantrizmden sosyalleşmeye giden yolu aşmada oyun çocuğun en büyük yardımcısıdır. Zekâ beceri, yaratıcı düş gücü oyunla ilk ürünlerini verir. Çocuk için yaşam, oyunla güzeldir. Oyuncu yaşam anlamını yitirir.

Çocuk oyunla öğrenir, bedence, ruhça, zekâca oyunla gelişir. Büyüme yolundaki basamakları oyunla tırmanır (Altinköprü,1979).

Oyun çocuğun yaşam kaynağıdır. Her nedenle olursa olsun oyundan mahrum bırakılan çocuk, yetişkinliğe bazı eksikliklerle girme durumunda kalır.

Oyun bireylerin çocukluk dönemindeki sosyal ve duygusal gelişimleri ilerleyen yaşlarda da bu duyguların temelini oluşturmaktadır. Harvey (2015) 'in şehir hakkına yönelik bireylerin şehirden faydalanma hakkı ve ihtiyaçları doğrultusunda değiştirebilmesi şehirlerin en küçük bireyleri olan çocuklar için de geçerli olduğunu belirtmiştir. Oyun etkinlikleri çocuklar için bir hak olup onların her yönden gelişmesini destekleyen bir ihtiyaçtır (Uz ve Çabuk, 2006). Çocuklar oynadıkları oyunlarla yardımlaşma, birlikte hareket etme, paylaşma gibi yetenekleri kazanarak sosyalleşmeye başlamaktadır (Koçan, 2012).

Oyun, ırk, din, dil, renk ve engelli olan ya da olmayan her yaş çocuk için bir haktır. Tüm çocuklar bir arada oynadığında birbirlerinin farklılıklarını ve benzerliklerini görecektir. Bu süreç çocukların yetişkin olduklarında toplumu anlamlandırmaları için ilk adımdır (Gökmen, 2009, s. 50). Tüm bu bilgilere göre oyun, geleceğin yetişkinleri olacak olan çocukların bedensel, psikososyal, zihinsel ve bilişsel yönlerden sağlıklı bir birey olmaları ve dolayısı ile sağlıklı bir toplum, sağlıklı bir dünya oluşması bakımından çok önemli görülmektedir.

Çocuk Parklari ve Alanlari

Parklar çocuğun kendi evi dışında açık ya da kapalı bir mekânda oyun imkânlarının sağlanması için yapılan yerlerdir. Çocuk bahçeleri 3-6 yaşları arasındaki okul öncesi dönemine ait çocuklar için, oyun alanları ise 6-14 yaş grubu için planlanır. Ülkemizde böyle bir ayırım yapılmamakta, parklar içerisinde çocuk bahçeleri ve oyun alanları bulunmaktadır.

Çocuk bahçeleri, çocukların oyun gereksinimlerini karşılamaya yöneliktir. En uzaktaki konuta 100-400 metre yakınlıkta olması; 250 ya da 500 m²'lik bir alanı kaplaması ve çocuk başına en az 6,5 m²'lik bir alanın bulunması gerektiğini planlamacılar savunmaktadır. Oyun alanları daha çok yetişkinler için tasarlanırken okul öncesi çocukları için de oyun bölümleri içerirler. Oyun alanları aktif boş zaman değerlendirme imkânları sağlarlar. Ölçüleri mahallelerin yapısına ve ekonomik koşullara göre ayarlanmaktadır. Butler isimli araştırmacı, oyun alanlarının her 800 nüfus için 4390 m² olmak üzere hesap edilmesini önermektedir. Oyun alanları çeşitli oyun araçlarından oluşmakta ve en uzak konuta 800 metre yakınlıkta kurulmaktadır (Tezcan,1993).

Artık günümüz toplumsal yaşamında, özellikle şehir hayatında bireylerin iş dışı ve serbest zamanlarında, ortak yaşam alanları oluşturulmuştur. Bu alanlar her yaş gurubu bireylerin fayda sağlayacağı düzende hazırlanmaktadır. Toplum içerisinde geniş bir yer tutan çocuklara da ortak yaşam alanları hazırlanırken görüşlerinin alınması onlar için daha faydalı olacaktır.

Toplumdaki her yaş gurubunun olduğu gibi çocukların da şehirden faydalanma hakkı bulunmaktadır. Kentsel çevre düzenlemelerinde kentsel politikaya hak temelli bir yaklaşımın sergilenmesi, çocukların karar verme süreçlerine katılmasına imkân sağlayacaktır (Brown, vd., 2019).

Tüm dünya milletleri ve yasaları 18 yaşından küçük herkesi çocuk olarak kabul etmektedir. Çocuklar, tüm toplumlarda bir kentin nüfusu içerisinde göz ardı edilmeyecek bir orana sahiptir (Biol, 2009). Çocuk, bugün ile gelecek arasında bir köprü; bugünün çocuğu geleceğinde büyüğüdür. Bu nedenle birey olarak topluma katılma sürecinde, çocukluk dönemi oldukça önemlidir. Alpan (2015) çocuk mekanlarında çevre psikolojisinin önemli olduğunu ve çocukluk döneminde çocuk ile mekân arasında kurulan ilişkinin yetişkinlik döneminde de devam ettiğini belirtmektedir.

Genel olarak insan bir çevrenin parçasıdır ve içinde bulunduğu fiziksel çevre aynı zamanda sosyal

bir sistemdir. Bu sebeple herkes, sistem içerisindeki rolüne göre tepkide bulunur (Morval, 1985). Sistemin en küçük ve temel parçasının çocuklar olduğu düşünülürse, onların gelişip sağlıklı birey olarak topluma katılmalarında ait oldukları çevrenin kurgulanmasının oldukça önemli olduğu karşımıza çıkmaktadır.

Geçmiş yıllarda çocuklar için sokaklar en önemli dış alan oyun yerleri olarak görülmekteydi. Bu oyun alanları sanayileşmeyle birlikte hızlı ve çarpık kentleşme sonucu gelişen trafik akışıyla birlikte sokaklar çocuk oyun alanları olmaktan büyük oranda çıkmıştır (Etlı ve Yamaçlı, 2015).

Çocuk oyun alanları çocukların kaynaştığı ve paylaşımlarda bulunduğu ortak alanlardır. Ortak alan; kalıcı olmayan, her türlü dış etkiye açık toplumsal ilişki biçimi olup kentsel mekanlar gibi sürekli üretilmektedir (Harvey, 2015). Bu sebeple çocuk oyun alanlarının dışarıya açık olup sürekli değişime uğradığı düşünülebilir. Oyun alanları ve çocukların yeteneklerini keşfetmesi, kendisini tanıması, fiziksel, fizyolojik ve psikososyal vb. birçok yönden gelişmesi için oldukça önemlidir (Ünal, 2009).

Oyun Parkları ve Alanları Donanımı

Çocukların 12 çeşit oyun aktivitesi belirlenmiştir: amaçsız vücut dinlendirme (oturma, konuşma, yürüme gibi), amaçlı hareketler (A dan B ye yürüme, bisiklete binme gibi), araçsız hareket (bisiklet, paten gibi), sabit çevre donanımıyla hareket (salıncak, tırmanma, çite tırmanma gibi), sabit oyun donanımıyla hareket (salıncak, tırmanma, kaydırak gibi), top oyunu, taklit ve rol oyunları temel malzemelerle aktivite (kum ve su gibi), hayvanlarla ve bitkilerle oyun, saldırı oyunları (Heseltine ve Holborn,1987).

Bu aktiviteler azaltılabilir ya da çoğaltılabilir. Oyun aracı donanımı çocuğun oyun aktivitesini başlatacak nitelikte olmalıdır.

Oyun alanları farklı yaş ve yetenekteki çocuklar için bölüntüler yaratabilmeli, çocuk boyutunda, fantezi, sosyal, sessiz, aktif gibi oyun çeşitliliği sunabilen bir karmaşıklıkta olmalıdır. Çocuklara kendini test etme şansı verebilmeli, ışık mekân, doku, renk, biçim ve hareketli kısımların kullanımında yenilik sunarak yaratıcılığı desteklemeli, dayanıklı olmalı, bakım ve koruma kolaylığına sahip olmalıdır (Vergeront,1994).

Bir oyun aktivitesi ne kadar çok zaman sürer ve çocuğun dikkatini tutarsa oyun değeri o kadar yüksektir. Bir donanımda ne kadar çok kullanılıyorsa

o kadar oyun değeri vardır (Heseltine ve Holborn,1987).

Oyun alanları tüm yıl boyunca kullanılabilir nitelikte olmalıdır. Rüzgâr ve güneş önemli faktördür. Oyun alanlarına kış güneşi girmeli, yaz güneşinden ve kış rüzgârından korunmalıdır.

Çocukların kent içerisindeki oyun haklarını istedikleri gibi kullanabilmeleri için; çocuk oyun parkının, parkı oluşturan malzemelerinin özelliklerinin, parka gelen çocukların birbirleriyle ve yetişkinlerle olan etkileşimlerinin iyi bilinmesi gerekmektedir (Ramazan ve Özdemir, 2015).

Çocuklar bilgi öğrenme yolları olarak; oyun, gözlem ve duygularından yararlanırlar. Bu sebeple iç mekân ve dış mekandaki farklı çevreler, malzemeler ve dokular onun duyuusal yeteneklerini artıracaktır. Çocukların duyuularını harekete geçiren bu çeşitlilikler fiziksel gelişim oluşturmaya da duyuusal algılamalarını geliştirerek hayata uyum sağlamasına destek olur (Çanakçıoğlu, 2012). Oyun alanlarındaki doğal çevreler “çalılar, su, kayalar ve kum” gibi unsurlar, bu özelliklere sahip olmayan oyun alanlarına göre daha fazla oyun fırsatı ve güneş ve rüzgâr gibi ortak çevre koşullarını sunabilir (Herrington ve Brussoni, 2015). Çocuklar için hazırlanan mekanlarda, doğa unsurlarının olması onların sağlıklı gelişimi için kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Oyun alanlarında bulunan doğal unsurların çocukları oyuna teşvik etmesindeki önemli etkenlerin başında çocuklarda olan merak duygusu gelmektedir. Oyun alanında var olan farklılıklar, çocuğu oyuna teşvik etmektedir.

Çocuk oyun alanları, kent içerisindeki rast gele belirlenen boşluklara birkaç oyun donatısının rast gele düzenlenmesi ile oluşturulmaması gerektiği belirtilmektedir (Muhacir ve Özalp, 2016).

Günümüzde çocuk oyun alanları ve mekanları genel olarak parklarda bulunmaktadır. Parklar, kent içerisinde yeşil alan oluşturmasıyla ve içerisinde yapılı mekân bulunan ve doğal çevre arasında dengeli alan kullanımı olan yerlerdir. Bu yerlerin farklı insanların karşılaşmasına, tanışmasına yani iletişim kurmasına fırsat tanıyan kültürel odaklı bir merkez olarak toplumda rolü oldukça önemlidir (Emür ve Onsekiz, 2007).

Parklar, kullanım amacına ve içeriğine göre çeşitlilik göstermektedir. Parkların bir çeşidi de toplumun küçük bireyleri olan çocukların kullanımına yönelik olan çocuk parklarıdır. Çocuk parkları, çocukların oyun oynamak, fiziksel ve sosyal aktivitelerde bulunmak gibi temel haklarını

kullandıkları yer olan, oyun alanlarından meydana gelmektedir.

Çocuk oyun alanları; kentteki açık yeşil alanların önemli bir parçasını oluşturmaktadır (Şişman ve Özyavuz, 2010). İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik'te; çocuk bahçesi, oyun alanları ve parklar aktif yeşil alan olarak değerlendirilmiştir. Bu değerlendirilme içinde kişi başına 10 metre kare; belediye ve mücavir alanlar dışındaysa kişi başı 14 metre kare olarak düşünülerek planlanması gerektiği ifade edilmektedir (Resmî Gazete, 1999).

Çocuk oyun parkları ve alanları, çocukların oynadığı her yerdir. Kentleşme sürecinde çocukların oyun oynamaları için düzenlenmiş güvenli alanlara ihtiyaç duyulmaktadır. Her ne kadar değişimler yaşansa da çocuk parklarının tasarlanmasında temel kriterler bulunmaktadır.

Tasarımda dikkat edilmesi gereken bir diğer husus ise yaş grubuna göre oyun alanlarının nasıl olması gerektiğidir (Ermiyagil ve Gürçınar, 2015). Çocuklarda oyun alanlarındaki araç ve donanımlar fiziksel gelişime yardımcı olduğu bu sebeple de yaş gruplarına göre farklılık göstermektedir. 2-6 yaş arası okul öncesi çocukları olarak nitelendirilen çocuklar daha küçük oldukları için oyun alanları materyalleri onlara uygun boyutlarda kulplara ve parmaklıklara ihtiyaç vardır. Küçük yaş gurubu çocuklar için emekleme alanları, kum-su alanları, alçak kaydıraklar gibi küçük ölçekli oyun araçları bu yaş grubu için uygundur. Daha büyük yaş gurubundaki çocukların fiziksel gelişimi için ise hareket barları, tırmanma üniteleri, denge araçları, açık ve kapalı mekanlardan oluşan imitasyon oyun alanları, kaydıraklar gibi oyun araçları bulunmalıdır (Peyzax, 2011).

Parklar ve Yeşil Alanlar

Park alanları, "kent içi yeşil alan oluşturma niteliği ile yeşil alan ve yapılı çevre arasında dengeli arazi kullanımının sağlanması açısından kentsel bir öneme sahip olmasının yanı sıra aynı zamanda insanlar tarafından ortak kullanılan mekânlarıdır. Farklı insanların karşılaşması, tanışması, konuşması, kentsel yaşamı paylaşması gibi sosyal ihtiyaçların karşılandığı yerler olarak da nitelendirilebilir.

Toplumsal boyuttaki bu ilişkiler, konut dokusu içerisinde etkin ortak kullanım mekânları oluşturulması, kentsel mekânın sosyal ve mekânsal boyutlarda daha etkili kullanılması ve mekânı oluşturan işlevlerin olabildiğince canlı tutulması amacıyla; anlam ve aktivite çeşitliliği açısından ayrıcalıklı bir öneme sahiptir ve konut alanlarında da

aynı etkinliği göstermektedir. Park alanları, kentte canlı bir çevre yaratılmasında, yoğun kent merkezinde insan çevre ilişkisinin kurulmasında ve kentsel dolaşım ve aktivite alanlarının oluşturulmasında etkin bir öğe" olarak açık ve yeşil alan varlığı anlamında kentsel yaşam kalitesinin sosyal açıdan da mekâna indirgenmediği yerlerdir (Onsekiz,2003).

Yeşil alanların tipleri, içerikleri, yeşil alanda yer alan eylem biçimleri ve büyüklükleri, hizmet edilen nüfus büyüklüğüne, yerleşimin fiziki özelliklerine (topografya, toprak kabiliyeti vb.) ve doğal özelliklerine (iklim, bitki örtüsü vb.) göre değişmektedir (Ersoy,2002). Bununla beraber park alanları için gerekli standartları belirleyen unsurlar, nüfus, kentin boyutu, coğrafi konumu, iklimi, kullanım mesafesi ve yoğunluğu ile açıklanabilir.

Kentsel yaşam kalitesi fiziksel çevre, sosyal çevre ve ekonomik çevre kalitesine yönelik bileşenlerden oluşmaktadır. Fiziksel çevre kalitesi, açık ve yeşil alan varlığı, ulaşım ağı (erişebilirlik)- ulaşım türü – toplu taşıma, altyapı ve belediye hizmetleri, iletişim (erişebilirlik), sosyo-kültürel aktiviteler, doğal ve tarihi değerlerin korunması, konut ve yaşam çevresinin planlı olması, konut tipi ve kalitesi, çalışma alanlarının çevresel etkilerinin azaltılması, rekreasyon alanlarının varlığı gibi özellikler ile tanımlanmaktadır (Kemp ve Ark,2003).

Kentsel yaşam kalitesi açısından açık ve yeşil alanlar, büyük önem taşımaktadır. Bu alanlar kentler için rekreasyon, ekoloji ve arazi organizasyonuna yönelik çeşitli fonksiyonlara sahiptir. Rekreasyonel fonksiyonu ile aktif ve pasif rekreasyon fırsatı sağlayarak kent içinde ve dışında sportif donatımların tesisine ve eğlence ile ilgili donatımlara da imkân verirler. Ekolojik fonksiyonu ile de kent içerisinde hava akımlarına ve yeşil fonksiyonlarına imkân tanırırlar. Kentin içinde, çevresinde artmakta olan endüstriyel tesisler, konutlar ile motorlu taşıtlardan çıkan gazlardan kirlenen kentin havası içinde bulunan toz ve zararlı gazları temizleyerek, kente ışık ve hava sağlarlar.

Kent içindeki yeşil alanlar, araç trafiğini, yaya rekreasyon ve yerleşim alanlarından ayırmakla insanlar için trafik yönünden gereken güvenceyi sağlamış olurlar. Kentlerin formal yapıları binalarla meydana getirdiği katı kalıbı yumuşatarak kente organik bir karakter kazandırır (Şahin ve Barış,1998). "Bir yerleşim yerinin genel karakterini, mimari yapıları, açık-yeşil alanları ve bunların birbirleriyle olan ilişkileri ve bütünlüğü tayin eder. Açık-yeşil alanlar, insan ile doğa arasında bozulan ilişkiyi dengelemede ve kentsel yaşam koşullarının

iyileştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Bu nedenle gelişmiş ülkelerde açık-yeşil alanların nitelik ve nicelikleri, medeniyetin ve yaşam kalitesinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir.

Bu kapsamda gelişmiş ülkeler, insanların yaşam kalitesini arttırmaya dönük zihinsel ve fiziksel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak insan yaşamı

için uygun kent mekânı veya ekolojisini planlama ve oluşturma çabasına yönelmektedir” (Gül ve Küçük,2001). Polat (2002), değişkenlik gösteren standartları tablo 1 ve tablo 2’ gösterildiği gibi ifade etmiştir (Polat,2002). Çizelgelerde sayısal büyüklük ve konum, tesis ve faaliyetler açısından standartlar yer almaktadır.

Tablo 1. Park Standartları

Parklar	Etkili Hizmet Alanı (Yarıçap)	Kullanıcıların Yaş Grubu (Yaş)	Kişi Başına Büyüklük (Alanda/1000Kişi)	Hizmet Ettiği Nüfus (Kişi)	İdeal Büyüklük (da)
Çocuk bahçeleri	200- 600m	0-3, 4-7,8-15	4		8-16
Spor alanları	2km	7 ve yukarısı	4	Bütün kent	40-60
Mahalle parkları	500-1.500m	Bütün Yaşlar	8-12	3500- 5000	20-40
Semt parkları	1000-2500m	Bütün Yaşlar	10-20	15.000-30.000	160-400
Kent parkları	1-10km	Bütün Yaşlar	80	Bütün kent	40-800
Bölge parkları	25-100km	Bütün Yaşlar	750-3.000		2.000-4.000
Milli parklar	Bütün ülke	Bütün Yaşlar	Değişken	Bütün ülke	Değişken

Tablo 2. Parkların Konum, Tesis ve Faaliyetler Açısından Standartları

Parklar	Konum	Tesisler ve Faaliyetler
Çocuk Bahçeleri	Konut alanları içinde ana ulaşım ağı dışında oto trafiğinin yoğun olmadığı yerlerde konutlardan rahatça izlenebilir olmalıdır.	Çocukların yaşlarına göre rahatça yeteneklerini geliştirebilmesine, aktif oyun faaliyetlerine katılabilmelerine olanak sağlayan, oyun araçları, kum havuzları ve bitki örtüsüyle donatılmış alanlardır. Denge, koordinasyon, organ ve duyuları geliştirmeyi amaçlar.
Spor Alanları	Kent çevresinde ulaşım ağına yakın düzlük ve temiz hava akımları olan alanlar tercih edilmelidir.	Amatör ve profesyonel spor faaliyetlerinin (futbol, voleybol, hentbol, basketbol, tenis, halter, boks, ok atma, atletizm, kayak ve yelken, binicilik ve yüzme vb.) çalışma ve müsabakalarının yapıldığı kapalı veya açık tesislerdir
Mahalle Parkları	Doğal özellik gösteren, ulaşım ağına yakın ve konut yoğunluğunu azaltacak bir yerde olmalıdır.	Gezi yerleri, çay bahçesi, bisiklet yolu, küçük çapta piknik alanı ve çocuk bahçesi gibi tesisleri içine alan ve bütün mahalleye hizmet eden parklardır.
Semt Parkları	Kentin doğal mikro klima özelliğini gösterir konumda olmalı ve park içi oto trafiği kısıtlı tutulmalıdır	Mahalle parklarındaki ek olarak, spor alanları, yüzme, balık tutma doğa çalışması, botanik bahçesi, arberetum, kültür merkezi, kütüphane, müze vb. gibi tesisleri ve faaliyetleri içeren mahalle kümelerine hizmet eden parklardır
Kent Parkları	Topografik yönden çeşitlilik gösteren doğal alanlar seçilmeli kolay ulaşım sağlanmalıdır. Ulaşım ağı Park içerisinden geçebilir.	Semt parklarına ek olarak hayvanat bahçesi, fuar alanları, spor ve konser salonları, at patikaları vb. tesisleri içerir. Kentin açık yeşil alan dokusunu belirleyen ve tüm kente hizmet eden parklardır.
Bölge Parkları	Doğal özellik gösteren, mevcut su kaynağı olan ve kolay ulaşım imkânı olan güzel yerler tercih edilmelidir	Hafta sonu ve daha uzun tatillerde kalınabilecek alanlardır. Kış sporları bu alan içinde yapılabilir.
Milli Parklar	Ender doğal ve ekolojik özellik gösteren yerlerdir.	Yoğun kullanıma açılmaz ve özellikleri korumaya yöneliktir. Kamp yapma, yüzme, balık tutma, yürüyüş, ata binme gibi faaliyetler gerçekleştirilebilir.

“Kent yaşamı denilen çağdaş yaşam biçiminin sunduğu yapay çevre, özellikle insan doğasına aykırı, biyolojik anlamda yetersiz bir çevre kimliği yansıtmaktadır. Böyle bir ortamda insanların sağlıklı ve mutlu yaşamaları, kentin sosyoekonomik yapısının gelişmişliği ve buna bağlı olarak yeşil alan sisteminin gereksinimlere cevap verecek düzeyde olmasına bağlıdır. Açık ve yeşil alanların/park alanlarının işlevsel olabilmeleri için, kişi başına düşen alan miktarı, donanımı, her bir yeşil alanın kendi sınırları içinde hizmet yönünden niteliği ve görsel etkinliği önemlidir (Etli, 2002).

Yeşil alanların sadece doğanın kent içinde sembolize edilmiş bir formu olmaktan çok işlevselliği ile kent yaşamının ve sosyal mekânın bir parçası olarak yer alması, “yeşil” kavramının, doğallığı çağrıştırmasının yanında, kentsel yaşamın “kaliteli” yanını da sergilemesi açısından önemlidir. Yeşil alanların nüfusa bağlı olarak kişi başına düşen miktar ile tanımlanması, “yeşil” faktörünün kent içinde yeterli seviyede yer alması anlamına gelmemektedir. Planlarda alan hesabı ile belirtilen yeşil alanlar, gerek işlevselliği ve sosyal mekân özelliği, gerekse içinde barındırdığı yeşil/doğal faktörler ile park kavramının sadece sınırları belirli ve yeşil renk ile ifade edilebilen bir alan olarak değil, kent yaşamının organik bir parçası olarak görülmesi ve oluşturulmasıyla gerçek anlamını bulabilecektir. Yolların refüj alanlarının bile park olarak adlandırılarak, alansal olarak standartların sağlanması, sadece matematik hesabına dayanması sebebiyle, parkların gerçek işlevi olan kentsel kalitenin yükseltilmesi hedefini de gözden kaçırmaktadır. Kentsel park kavramı ve tasarımı, doğa ve kültür kavramlarının tasarım araçlarıyla bir araya getirilmesidir. Aynı zamanda, doğa ve kültür, kentsel yaşam kalitesinin de sağlanması konusunda önemli bileşenlerdendir. Parklar yeşil/doğal alanlardır ve doğanın bir parçası olarak gerçekleştirilmelidirler. Doğal varlık olan doğa (natural) ile insan yapımı olan doğa (artificial) arasındaki sınırı çok net ayırmak mümkün olmamaktadır. Bu ayrımı gerçekleştirebilmek, toplumsal deneyimler, gelenekler ve pratiklerin dışsalılıklarına bağlıdır. İnsan eliyle doğal çevrenin veya benzerinin yaratılması süreci aslında yine temel olarak doğanın gelişim sürecinin müdahalelerle yönlendirilmesi veya şekillendirilmesidir. Parklar doğanın benzerinin kentsel hayata uyarlanması ve kültürel aktivitelerle birleştirilmesidir. Kentlerin yapısına göre, parkların şehirlere katkısı farklılaşabilir. Kentsel yaşam kalitesine olan katkı, kentin kültürel birikimi ve bu birikimin dışarıya yansması ile doğru orantılıdır. Bu bağntı, parkların

doğal yapısından uzaklaşıp, kentsel yapı içinde bir öge olarak karşımıza çıkmasını sağlamaktadır.

Araştırmacılar her 10 000 nüfus için bir çocuk bahçesi ve oyun alanının kurulması, bu bahçelerde ayrıca yağmurlu ve sıcak havalarda çocukların sığınabilecekleri kapalı bir yer, resim, el işleri ve müzik çalışmaları yapılabilecek, kitap okunup, masal söylenecek bir salon ve depo bulunması gerektiğini belirtmektedirler (Tezcan,1993). Bunlar araştırma kapsamındaki çocuk oyun alanları ve bahçelerinde bulunmamaktadır. Ayrıca boş zaman liderleri ya da eğitimcilerinin bu bahçeler de özel olarak görevlendirilmelidir. Ancak bu batı ülkelerinde görülen bir durumdur (Tezcan,1993).

Oyun alanları tüm yıl boyunca kullanılabilir nitelikte olmalıdır. Oyun alanına kış güneşi girmeli, yaz güneşinden ve kış rüzgârından korunmalıdır. Araştırma kapsamındaki oyun alanları ve bahçeleri bu özelliklere sahip değildir. Yapılan çalışlarda bazı yabancı ülkelerdeki açık ve yeşil alan standartlarını vermiştir: Amerika’da kent yoğunluğunun 250 kişi olması öngörüsü ile kişi başına 40 m² yani 1000 kişi için 4 hektar bir yeşil alan standardı kabul edilmiştir. Bu değer kent alanının %10’una eşdeğerdir. İngiltere’de kişi başına 40m² yeşil alan standardı benimsenmiş olup bu Amerikan standardıyla eşdeğerdir. Türkiye’de ise 3194 sayılı İmar kanununun, 02.09.1999 tarihli Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliği’ne göre, bu oran 10 m² /kişidir. Amsterdam (Hollanda) kentinde kişi başına düşen yeşil alan miktarı 45-50 m², Stockholm (İsveç) kentinde 77 m² dir” (Önder,1997). Diğer yabancı ülke kentlerinde bu oran “Frankfurt’ta 154 m², Stuttgart’ta 153 m², Hannover’de 112 m², Stockholm’de 107 m², Washington’da 50 m², Bristol’da 49m², Budapeşte’de 37 m²” dir (Yıldızcı,1991). Türkiye’deki bazı kentlere bakıldığında ise kişi başına düşen yeşil alan miktarlarının “Ankara’da 2.3 m², İstanbul’da 2.1 m², İzmir’de 2.8 m² oldukları görülmektedir” (Oruç,1992). Ülkemizdeki değerlerin yabancı ülke kentlerine oranla çok düşük olduğu söylenebilir. Dolayısıyla kentsel yaşam kalitesi anlamında da olumsuzlukları beraberinde getirdiği kıyaslanabilir şekilde açıktır.

Açık ve yeşil alanlar, kullanım biçimine göre aktif ve pasif, ekolojik işlevine göre, mülkiyete göre ya da üstlendiği rekreasyon işlevine göre farklı biçimlerde sınıflandırılmaktadırlar. Baykan (2003), üstlendiği rekreasyon işlevine göre açık ve yeşil alanları; parklar (mahalle, kent, semt parkı vb.), özel amaçlı park ve bahçeler (çatı bahçeleri, hobi

bahçeleri, kültür bahçeleri vb.), spor alanları (golf, basketbol vb), çocuk oyun alanları, doğal ve yarı doğal alanlar, koridorlar (kent ormanı, koruluk vb.), kent içi diğer açık ve yeşil alanlar (mezarlık, konut bahçesi vb) olarak sınıflandırmıştır (Aydemir,2004). Açık-yeşil alanlar içerisinde parklar ve bahçeler kentsel yaşam kalitesi için en önemli unsurlardır. Yapılan araştırma sonucunda park ve bahçeler, çocuk oyun alanları, spor alanları mevcut durumları ile kullanımı ve donanım çeşitliliği bakımından yeterli düzeyde olmadığı görülmüştür. Oysaki kentlerin farklı semtlerinde yaşayan bireyler özellikle (çocuklar) için daha çeşitli aktiviteler içeren, daha yaratıcı oyunlara yönlendiren çocuğun zamanını ve enerjisini öğrenme işlemi ile birleştirebilen, fiziksel, sosyal, psikolojik ve duygusal gelişimine daha fazla katkıda bulunan, mekânsal olarak ulaşılabilen daha özgün ve daha nitelikli, çok yönlü oyun alanları ve mekânlarına ihtiyaç vardır. Tüm bunlar kentsel yaşam kalitesi için önemlidir.

Sonuç olarak;

Kentlerde bulunan çocuk parkları ve alanları toplumların her yaş gurubu için özellikle de çocukların fiziksel, sosyal, psikolojik ve zihinsel ve bilişsel gelişimlerine olumlu katkıları bulunmakta ve onların kentsel yaşam kalitelerini desteklediğini söyleyebiliriz. Bu açıdan bakıldığında kentlerde yaşayan bireyler için çocuk parkları ve alanları kentsel yaşam kalitesi açısından önemlidir.

Öneriler;

Yönetenler kentlerde yaşayan insanların yaşam kalitelerini arttırmaya yönelik çalışmalarına öncelik vermelidir.

Kentlerde bulunan mevcut çocuk park ve alanlarının sahip oldukları olumlu yönleri korunmalı ve eksiklikleri giderilip, daha nitelikli park ve alanlara dönüştürülmelidir.

Kentlerde yeni yapılması planlanan çocuk park ve alanları, her yaş gurubu bireylerin ihtiyacını, gelişimini sağlayacak donanımda, güvenli ve ulaşımı kolay olmalıdır.

KAYNAKLAR

1. Altınköprü, T. (1979). Çocuğun Başarısı Nasıl Sağlanır, Altın köprü Yayınları, s.34,35, İstanbul.
2. Alpan, A. (2015). Mekân sahipliği için mekânı çocuklarla birlikte üretmek: Eskişehir Odunpazarı için bir model önerisi. *İdeal kent*, 6(17), 202-251.
3. Aral, N., Gürsoy, F., ve Köksal, A. (2001). Okul Öncesi Eğitiminde Oyun, Ya-Pa Yayın Pazarlama San. Tic. Aş, c.8,9, İstanbul.
4. Aydemir, S.E. (2004). Kentsel Açık ve Yeşil Alanlar "Rekreasyon", Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı, KTÜ Yayını, Trabzon.

5. Aydemir, Ö. (2007). Kronik hastalığı olan çocuk ve yaşam kalitesi. *Çocuk Hastalıklarında Biyopsikososyal Yaklaşım*. (Editörler: D. Ü. Tüzün, S. Hergüner):61-78. Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
6. Aygencel, G., ve Öztürk, C. (2001). Akciğer kanserinde yaşam kalitesi değerlendirmeleri. *Hematoloji-Onkoloji Dergisi*, 3(3), 260-268.
7. Belek, İ. (1998). Sınıf, sağlık, eşitsizlik, s.26-34, Sorun Yayınları, İstanbul.
8. Brown, C., Lannoy, A., McCracken, D., Gill, T., Grant, M., Wright, H., ve Williams, S. (2019). Special issue: child-friendly cities. *Cities & Health*, 3(1-2), 1-7. doi:10.1080/23748834.2019.1682836
9. Bilir, N., Özcebe, H., Vazioğlu, S. A., Aslan, D., Subaşı, N. ve Telatar, T. G. (2005). Van İlinde 15 Yaş Üzeri Erkeklerde SF-36 ile Yaşam Kalitesinin Değerlendirilmesi, *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, 25, 663-668.
10. Birol, G. (2009). Çocuk dostu kent neresidir? *Megaron Balıkesir, Mimarlar Odası Balıkesir Şubesi*, 10-13, Balıkesir.
11. Çanakçıoğlu, N. G. (2012). Çocukta mekân algısının gelişimi ve mekânsal imge zenginliği bakımından malzemenin önemi. *Mimarlıkta Malzeme* (2), 1-8.
12. Ersoy, M. (1994). Kentsel Alan Kullanım Normları, ODTÜ Mimarlık Fakültesi Yayınları, Ankara.
13. Etili, B. (2002). Edirne İli Merkez İlçe Yeşil Alan Sisteminin Peyzaj Mimarlığı İlkeleri Yönünden İrdelenmesi, *Trakya Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Dergisi*, B Serisi, Cilt 3, No 1, 47-59, ISSN 1302 647X
14. Etili, D. P., ve Yamaçlı, R. (2015). Çocuklar için sokakların güvenlik koşullarının irdelenmesi: Eskişehir Odunpazarı örneği. *Turkish Studies*, 10(14), 225-244. doi:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.8997
15. Emür, S. H., ve Onsekiz, D. (2007). Kentsel yaşam kalitesi bileşenleri arasında açık ve yeşil alanların önemi-Kayseri/Kocasinan ilçesi park alanları analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 367-396.
16. Ermiyagil, M. A., ve Gürçınar, C. S. (2015). Kentsel mekânın gelişiminde çocuk oyun alanlarının rolü: K.K.T.C'de yeni kent Gönyeli örneği. *İdealkent*, 6(17), 12-45.
17. Gül, A., ve Küçük, V. (2001). Kentsel Açık-Yeşil Alanlar ve Isparta Kenti Örneğinde İrdelenmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi*, ISSN:1302-7085, Seri: A, Sayı:2, s.27-48, Isparta
18. Gökmen, H. S. (2009). Birlikte oynamak. *Mimarlık* (347), 47-50.
19. Harvey, D. (2015). *Asi şehirler* (4. b.). (A. D. Temiz, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
20. Herrington, S., ve Brussoni, M. (2015). Beyond physical activity: the importance of play and nature-based play spaces for children's health and development. *Economy and Environment* (4), 477-483. doi:10.1007/s13679-015-0179-2
21. Heseltine, P., ve Holborn, J. (1987). *Playgrounds, The Planning Design And Constuction Of Play Environments*, S.11-15-19.
22. Kemp, K., Leidelmeijer, G., Marsman, A., ve Hollander, U. (2003). *Environmental Quality and Human Well-being Towards a Conceptual Framework and Demarcation of Concepts; A literature Study*, *Landscape and Urban Planning* 65, s.5-18.
23. Koçan, N. (2012). Çocuk oyun alanlarının yeterliliği üzerine bir araştırma: Uşak kenti Kemal öz Mahallesi örneği. *Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 28(4), 315-32, Kayseri.
24. Morval, J. (1985). Çevre psikolojisine giriş. (N. Bilgin, Çev.), Ege Üniversitesi Basımevi, İzmir.
25. Muhacir, E. A., ve Özalp, A. Y. (2016). Planlama ve tasarım süreçleri bağlamında çocuk oyun alanlarına ilişkin temel kalite

- kriterlerinin belirlenmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi, 17(2), 220-230, Artvin.
26. 26.Oruç, N. (1992). Eskişehir’de İnsan Yeşil Alan İlişkisi, Tabiat ve İnsan Dergisi, Sayı:1, s:37-38, Doğu Matbaası, Ankara.
27. 27.Onsekiz, D. (2003). Kentsel Ölçekte Eğlence Mekanları ile Konut Alanları İlişkisi- Ankara Kenti Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
28. 28.Önder, S. (1997). Konya Kenti Açık ve Yeşil Alan Sisteminin Saptanması Üzerinde Bir Araştırma, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
29. 29.Polat, A.T. (2002). Kent Parkı Kavramı ve Konya İçin Örnek Bir Çalışma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
30. 30.Phipps -Dunavant, M., Jayawardane, D., ve Srivastiva, D.K. (1999). Assesment of health related quality of life in acute in-patient settings: use of the BASES Scales in children undergoing bone marrow transplantation. *Int J Cancer* 12:18-24.36.
31. 31. Peyzax. (2022). Oyunun çocuk gelişimine etkisi ve çocuk oyun alanları tasarım kriterleri.
32. <https://peyzax.com/cocuk-oyun-alani-tasarim-kriterleri/>, Erişim.22.01.2023.
33. 32.Ramazan, M. O., ve Özdemir, A. A. (2015). Çocuk oyun alanlarının/parklarının fiziksel özelliklerinin ve kullanıcılarının davranışlarının incelenmesi. *Arama Sonuçları*, 12(1), 1558-1576.
34. 33.Schalock, R. L., and Verdugo, M.A. (2002). Handbook on Quality of Life for Human Service Practitioners. Washington DC, American Association on Mental Retardation.
35. 34. Schalock, R. L. (2004). The Concept of Quality of Life: What We Know and Do Not Know. *Journal of Intellectual Disability Research*, 48(3), 203-216. doi:10.1111/j.1365-2788.2003.00558.x
36. 35.Şahin,Ş., ve Barış,M.(1998). Kentsel Doku İçerisinde Açık ve Yeşil Alan Standartlarını Belirleyen Etmenler, *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*, s.10, İstanbul.
37. 36.Şişman, E. E., ve Özyavuz, M. (2010). Çocuk oyun alanlarının dağılımı ve kullanım yeterliliği: Tekirdağ örneği. *Tekirdağ Ziraat Fakültesi Dergisi*, 7(1), 13-22, Tekirdağ.
38. 37.Tanrıverdi, F. (1987). Peyzaj Mimarlığı, A.Ü. Ziraat Fakültesi Yayın No:291, Atatürk Üniversitesi Basımevi, Erzurum.
39. 38.Tezean, M. (1993). Boş Zamanlar Sosyolojisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No.174, S.108,109, Ankara.
40. 39.Tuncer, F.R. (1999). Eğitici Çocuk Oyunları, Esin Yayınevi, S.5, İstanbul.
41. 40.Thompson, C. (2002). Urban Open Space in the 21st Century, *Landscape and Urban Planning*, s:59-72
42. 41.T.C. Resmî Gazete. (1999). İmar Planı Yapılması ve Değişikliklerine Ait Esaslara Dair Yönetmelik.
43. <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/23804.pdf>, Erişim.15.01.2023.
44. 42.Uriel C, Ann, B. H., Coral, G., Lane, T. M., ve Gary, T. M. (1994). Recommendations For Child Play Areas, (6.Baskı), The University Of Wisconsin, Milwaukee, S.57,58,59.
45. 43. Uz, Ö., ve Çabuk, A. (2006). Çocuk oyun alanlarına ilişkin yeterliliklerinin belirlenmesinde coğrafi bilgi sistemlerinden yararlanılması: Eskişehir örneği. *Bilişim Derneği, Yapı ve Kentte Bilişim Konferansı* (s. 1-6), Bilişim Derneği, Ankara.
46. 44.Ünal, M. (2009). Çocuk gelişiminde oyun alanlarının yeri ve önemi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2), 95-109, Malatya.
47. 45.Vatansever, Ş., Ölçücü, B., Özcan, G., ve Çelik, A. (2015). Orta Yaşlılarda Fiziksel Aktivite Düzeyi ve Yaşam Kalitesi İlişkisi, *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, s. 63-73.
48. 46.Vergeront, J. (1994). Places And Spaces For Preschool And Primary, The Office Of Communnity Services, Madison, Wisconsin, s.4.
49. 47.Yıldızcı, A.C. (1991). Türkiye’de İmar Planları Yapım ve Uygulanmasında Yeşil Alan Sorunları, *P.M. Dergisi*, Sayı:91/2, s:26-28, Ankara.
50. 48.Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara.